

ביאורים בתורת רבינו

לקוטי שיחות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
עם ביאור ופירוש

ראש השנה

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת

הו"ח התמים

ר' יעקב

בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

חסיד נאמן ומסור

לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס

לזכות

הרה"ח יוסף דוד בן רחל

וזוגתו אלישבע בת רחל

וכל יוצאי חלציהם

לאורך ימים ושנים טובות

לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת בן ציון ע"ה

ב"ר כתריאל ע"ה

שם טוב

נתרם על-ידי נכדו שיחי'

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות

ר' מרדכי

וזוגתו מרת חיה מושקא שיחיו

בן שבת

ולזכות

ליאור בת מרדכי,

יהושע בן אברהם שיחיו

יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר

יפנו בגשמיות וברוחניות

ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק

וזוגתו זהבה בת מרדכי שיחיו

לרפואה שלימה וקרובה

ולהצלחת בית הספר החדש 'מנחם

מענדל אקדמי'

סגל המורים והמורות וכל העוסקים

במלאכת הקודש

קובץ זה נדפס

לזכות

הרה"ת גד יעקב ומשפחתו שיחיו

בליזינסקי

להצלחה רבה ומופלגה

בגשמיות וברוחניות,

ולחיזוק ההתקשרות

עם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

פתח-דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגשת בזה לפני ציבור הלומדים שיחה נוספת בסדרת 'ביאורים בתורת רבינו'.

שיחה זו נדפסה בלקוטי-שיחות חלק ד עמ' 1144 שיחה לראש-השנה. כאן נוספו לה קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בה. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן מודים אנו להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת השיחות. השיחה תורגמה מאידיש ללשון-הקודש על-ידי מערכת 'אוצר לקוטי שיחות', ותודתנו נתונה להם על כך.

*

שיחה מבוארת זו, מצטרפת לשיחות ומאמרים שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד בתוכו שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים ומבוארים בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות. לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידינו, בכתובת: www.biurim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, יג). יתכן כי נפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנם בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת כי העיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, ירזז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ח"י אלול ה'תשפ"א

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד
mm.ashkenazi@gmail.com :או

תוכן כללי

מדותו של ראש-השנה

שלוש תכונות ב"ראש" וכנגדן שלושה אופני עבודה בראש השנה • שלושת ענינים הנ"ל במצות היום – תקיעת שופר • הבחירה האמיתית בישראל הנפעלת ע"י התקיעות דוקא

א. על הפסוק: "דרשו הוי' בהמצאו", אמרו רז"ל² "אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים". בלשון רז"ל זה ישנם, לכאורה, שני ענינים הפכיים: מהלשון "שבין ראש השנה ליום הכפורים" משמע שראש השנה ויום הכפורים אינם בכלל עשרה ימים אלו; אבל מדברי הגמרא "אלו עשרה ימים", מוכח, שגם ר"ה ויוה"כ נכללים בחשבון עשרת הימים, שהרי בין ר"ה ליוה"כ ישנם רק שבעה ימים.

סיכום: מדברי חז"ל "עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים", עולה שבראש השנה וביום הכיפורים שני ענינים: א. ענינם העצמי. ב. ענין התשובה, כחלק מעשרת ימי תשובה.

ובהכרח לומר, שבר"ה ויוה"כ יש שני ענינים: ענינם העצמי, שאינו ענין התשובה; וענין התשובה שבהם, שמחמתו נכללים הם ב"עשרת ימי תשובה". והסדר הוא, שתחלה צריכה להיות העבודה מצד ענינו העצמי של

ב. תשובה היא למעלה מכל המצוות, ולכן מועילה תשובה לתקן את כל הפגמים שבתחום המצוות, כיון שמגעת למעלה יותר מכל המצוות⁵ א. ועל-פי האמור שענין התשובה (דר"ה)

ובהכרח לומר, שבר"ה ויוה"כ יש שני ענינים: ענינם העצמי, שאינו ענין התשובה; וענין התשובה שבהם, שמחמתו נכללים הם ב"עשרת ימי תשובה". והסדר הוא, שתחלה צריכה להיות העבודה מצד ענינו העצמי של

(5) לקוטי תורה אחרי כו, ג. דרך מצותיך מצות וידוי ותשובה. – ויש לומר שמשמע זה לא מנה הרמב"ם תשובה במנין תרי"ג מצוות, כי היא נעלית מהם וכוללת אותם, וציווים הכוללים אינם נמנים במנין המצוות (ספר המצות שרש ד).

– ואין להקשות דמכל-מקום תכנס במנין המצוות לפי שיש בו "מעשה מיוחד" (ראה לקוטי שיחות ח"ד ע' 1347 הערה 26) דתשובה, כי בתשובה יש ב' ענינים:

(1) ישעיה נה, ו.

(2) ר"ה יח, א. וש"נ.

(3) ראה בנידון זה תענית ה, רע"א. בנסמן בשדי חמד כללים ב, עב.

(4) וכן ביו"כ – ב' ענינים: ענינו העצמי ובחינת התשובה שבו, ומהות העצמי דיו"כ הוא החותם של כל עשרת ימי תשובה, כמו שמבואר להלן ע' 1152 ואילך.

ביאורים בתורת רבינו

שהקב"ה רוצה בישראל בלי סיבה. וענין המצוות בדרגה זו הוא רק דרך לממש את רצונו ולהתקשר עם ישראל בגלוי, כיון שכל מצוה היא המשכת רצון הקב"ה אל היהודי המקשרת אותו עימו בפועל (והחטא פועל חסרון בקשר זה) (ראה סד"ה תקעו תרצ"א).

והנה, כיון שבעל הרצון רוצה בישראל עצמם, ואילו המצוות הן רק הדרך להתקשר עם ישראל, לכן הוא "אינו מוכרח בהרצון דמצוות", אלא יכול לקיים הקשר עם ישראל גם בדרך

א "תשובה מגעת למקום נעלה יותר..". וכפי שמביא רבינו בהערה 8 שתשובה מגעת ב"בעל הרצון", ומובא בדא"ח שבעל הרצון אינו מוכרח ברצון, ובידו לרצות ולחפוץ בעם ישראל למרות חטאייהם. אלא שיש להבין נקודה זו, וכי בעל הרצון אינו רוצה במצוות?! ומצד שני, אם אינו מוכרח ברצון דמצוות, למה נדרשת תשובה על העוונות?

ביאור הענין: דרגת בעל הרצון היא דרגה של רצון בישראל שאינו מותנה במצבם, דהיינו

התשובה, שענינה לתקן מה שלא קיים גזירת המלך – יש לה מקום רק לאחר קבלת מלכותו יתברך.

היינו, שעל-ידי העבודה דר"ה – "שתמליכוני עליכם" – מגיעים אל העצמות ממש, למעלה מכל הגילויים: קיום המצוות (גזירות) – מגיע ברצון העליון כפי שנמשך למטה בגילוי, שהרי המצוות הן רצונו יתברך; עבודת התשובה, שמתקנת גם

בא רק לאחר הענין דר"ה שמצד עצמו, נמצא, שהענין דר"ה שמצד עצמו הוא למעלה עוד יותר מענין התשובה.

ומהו תוכן העבודה דר"ה שמצד עצמו – "אמרו לפני כו' מלכות כדי שתמליכוני עליכם". ומובן, שקודם שמקבל האדם על עצמו מלכותו יתברך, אין כל מקום לעבודת המצוות (וכמאמר "קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי")³. וממילא, הנה גם עבודת

מיוחד" (ונמנה במנין המצוות (סהמ"צ מ"ע עג). – וראה בארוכה לקו"ש נשא תש"ו.

6 ר"ה טז, א. לר, ב.

7 ע"פ מכילתא יתרו כ, ג. תו"כ אחרי פי"ג. יל"ש יתרו שם.

א) ענין העיקרי שבה – קבלת קיום התורה ומצוות להבא, וזהו על דרך הציווי "קדושים תהיו". (ב) חרטה על העבר, וזהו על דרך הציווי "וערפכם לא תקשו עוד". וב' ציוויים אלו – "קדושים גו' וערפכם גו'" – הם ציוויים כוללים (סהמ"צ שם). והחידוש מ"תו"כ שבתשובה הוא רק ענין היודי דברים (שהוא "מעשה

ביאורים בתורת רבינו

ב "קודם שמקבל האדם על עצמו מלכותו יתברך, אין כל מקום לעבודת המצוות" שלכן קבלת עול מלכות שמים לא נמנית במנין המצוות, כי ציווי מתאים לאחרי שהאדם יש לו כבר העול לצייט לציווי המלך. וזה שהאדם מקבל על עצמו עול המלך, עושה זה לא מצד ציווי המלך, אלא עוד לפני זה, מצד עצמו (תורת מנחם תשמ"ח ח"ד ע' 231).

ג "ע"י העבודה דראש השנה שתמליכוני עליכם מגיעים אל העצמות ממש" בטרם התמנותו אין למלך שום קשר עם הזולת והוא לגמרי לעצמו, וכפי שנאמר על שאול "משכמו ומעלה גבוה מכל העם" (שמואל א ט, ב). כלומר, גובהו הגשמי שיקף את מעלתו הרוחנית, ומידותיו שנמשכו מהשכל היו גבוהות יותר מהשכל של כל העם (ראה אוה"ת וירא כרך ד ע' תשסד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד). נמצא שכל ענין המלכות על עם הוא ירידה גדולה בשביל המלך, ומצד עצמו אין לו שייכות לכך. ולכן בעת ההכתרה צריך לעורר דרגה שאין לה שייכות לזולת, שהיא המלך עצמו.

ובנמשל, לגבי עצמותו ית' העשרה מאמרות שבהם נברא העולם הם מילין דהדיוטא, ואין להם

אחרת - באמצעות תשובה, והרי זהו בדיוק ענינה של התשובה, הרצון של היהודי לשוב אל ה' ולהתקשר עמו, וכל רצונו בקיום המצוות הוא בשביל התקשרות זו (ולכן קיום המצוות שלו הוא "בחילא יתיר" - בכל מאודו ויותר מהמחוייב על פי דין) (ראה לקו"ש ח"ט עמ' 427 ואילך). ואולם כל זה הוא בדרגת בעל הרצון, שהוא רוצה בישראל עצמם, והמצוות הן רק הדרך להתקשר עם ישראל, אבל בדרגת ה"רצון" במצוות, הוא רוצה בקיום המצוות עצמן (והתייחסותו לתחתון מוכרחת להיות בהתאם למצב התחתון, היינו שמי שלא קיים את המצוות אינו רצוי).

וטעם החילוק: דרגת בעל הרצון היא דרגה גבוהה ולפיכך הרצון שלה בתחתון (ישראל) לא מותנה במצבו, והיא תרצה בו תמיד ללא שינוי. היא אמנם רוצה גם שהתחתון יהיה מושלם, אבל כשהתחתון אינו מושלם זה לא מפחית את הרצון שלה בו, כי היא לא מושפעת ממצב התחתון. משא"כ דרגת הרצון היא נמוכה יותר ומושפעת ממצבו של התחתון, ולכן רצונה ביהודי מותנה במצבו, אם יקיים את המצוה היא תרצה בו ואם לא יקיים היא לא תרצה בו. וראה בסגנון אחר במילואים.

מכל הגילויים⁹.

ומזה גם מובן גודל עילויין של נשמות ישראל, שהן מגיעות בעצמות ממש ולכן ביכלתן לעורר אצל הקב"ה בעצמו את הרצון להיות מלך. אבל כדי ליגע בעצמות ממש נדרש הביטול הפנימי שמצד עצם הנשמה¹⁰, המתבטא בענין ההכתרה – הבקשה "מלוך על העולם כולו וכו'"¹¹.

המאמרים תש"ג (בתחלתו). ועוד.

10 וכשמתגלית עצם הנשמה היא ממשכת את העצמות או שנעשית כלי (ראה ד"ה מי איל סוס"ב בספר תרכ"ז (ספר המאמרים תרכ"ז ע' תמד ואילך)) להעצמות שמושרשת בו¹¹.

מה שעשה האדם היפך הרצון – מגעת למעלה יותר גם מהרצון, אבל, עדיין במדריגה שיש לה שייכות לבחינת הרצון⁸, כי במדריגה שאין לה שייכות כלל לרצון – גם עבודת התשובה על היפך הרצון אינה תופסת מקום. הרי שלתשובה יש עדיין שייכות לרצון, גילויים⁷; ואילו העבודה ד"תמליכוני עליכם" מגעת בעצמות ממש – למעלה

8 שלכן איתא הלשון בזה שמגעת "בעומק הרצון", "בבעל הרצון" (עיינן המשך ראש השנה תרצ"א (בספר המאמרים קונטרסים ח"א קכו, א ואילך. ספר המאמרים תרצ"א ע' יב ואילך)).

9 ראה בארוכה המשך ראש השנה תש"ג (ספר

ביאורים בתורת רבינו

בעל הרצון.

[ובאמת, הקשר של ישראל לעצמות הוא באופן שעצם הנשמה הוא חלק מהעצמות ודבר אחד ממש כדלקמן. ובעוד שדרגת בעל הרצון קשורה עם הכוחות הגלויים דישאל באופן של רצון והמשכה, דהיינו שהם שני דברים נפרדים, הנה העצמות היא דבר אחד עם עצם הנשמה].

ה בהערת רבינו 10 "וכשמתגלית עצם הנשמה היא ממשכת את העצמות או שנעשית כלי"

כלומר, או שהתגלות עצם הנשמה ממשכת את העצמות, או שהיא פועלת שהאדם יהיה כלי לכך שעצמותו ית' יתגלה בו.

ו "הביטול הפנימי שמצד עצם הנשמה, המתבטא בענין ההכתרה"

הבקשה של האדם מהקב"ה "מלוך על העולם כולו בכבודך" באה מעצם נפשו. היינו שלא יכול להתקיים ללא המלך. שהרי מה חסר ומפריע לו? מילא לאחרי שיש מלך, העם מחויבים לקיים מצוותיו. אבל אם אין מלך מה נוגע לו להיות עבד ושיהיו לו פקודות? במלך גשמי הבקשה למלך היא כדי שתהיה מדינה מתוקנת, אך בקשת

ערך לגביו. וכיון שקודם ההכתרה הוא נמצא כפי שהוא בעצמותו למעלה משייכות לנבראים, צריך לעורר ולהגיע לשם בעת ההכתרה.

ד "לתשובה יש עדיין שייכות לרצון, גילויים .. עצמות ממש למעלה מכל הגילויים"

"גילויים" היינו יחס הדבר לזולת, ואינו הדבר כפי שהוא לעצמו שהוא מובדל ומרומם מהזולת, וזוהי הדרגה האלוקית המאירה בתשובה. שכן למרות שרצון הבא ע"י סליחה ותשובה הינו עמוק יותר מרצון סתם, אבל עדיין מדובר על כך שכתוצאה מהתשובה האדם נעשה מרוצה לפניו יתברך, היינו קשר עם הרצון של הקב"ה ולא עם עצמותו ית'.

בפרטיות יותר, למרות שדרגת בעל הרצון הינה למעלה מהרצון במצוות (שאינה מוכרחת בזה, ראה לעיל ביאור א), שלכן נקרא 'בעל' הרצון (הערת רבינו 8), על שם שהוא בעל-הבית על הרצון, עם זאת סוף סוף זו דרגה ששייכת לרצון, כי עניינה שהוא בעל הבית כיצד לרצות, וזה מלמד שיש לה קשר לזולת, שהרי רצון הוא קשר עם דבר אחר. מה-שאינ-כן עצמות ממש היא לעצמה בלבד ואינה שייכת כלל לזולת שהוא חוץ ממנה, ובמילא לא אומרים עליה אפילו שהיא

הראש מנהיג את כל האברים גם לאחרי שכבר נמשכת בהם החיות.

וכן הוא גם בראש השנה: (א) העבודה דר"ה מצד עצמו – "שתמליכוני עליכם" – שמגעת בעצמות, כנ"ל, והיא נעלית מכדי שיהיה לה ערך לעבודה של כל ימי השנה; (ב) עבודת התשובה של ר"ה, שיש לה ערך ושייכות למצוות (גזירות), אבל היא למעלה מהם, והיא כמו כלל הכולל את כולם; (ג) השפעת ההחלטה הטובה בר"ה על קיום המצוות של כל השנה – כמו הראש המנהיג את האברים.

סיכום: השם "ראש השנה" מורה שיש לו את התכונות של ראש, והן שלושת סוגי

סיכום: שלושה סוגי עבודה בראש השנה זה למעלה מזה: א. עבודת המצוות – רצון העליון. ב. עבודת התשובה – למעלה מהרצון אבל בשייכות לרצון. ג. קבלת המלכות ע"י הביטול מצד עצם הנשמה – בעצמות ממש.

ג. כל שם שניתן ע"י התורה – אינו שם הסכמי, אלא הוא מבטא את החיות (המהות) של הדבר הנקרא בשם זה¹¹. וגם בשם "ראש השנה"¹² מרומזים¹³ הענינים האמורים:

ה"ראש" שבאדם – יש בו כמה ענינים: (א) המהות והמעלה של הראש מצד עצמו, למעלה מכל האברים, (ב) הראש כולל את החיות של כל האברים, (ג)

12 לקוטי תורה תבוא מא, ג. עטרת ראש שער ראש השנה בתחלתו.

11 תניא שער היחוד והאמונה פ"א.

ביאורים בתורת רבינו

בלשון-הקודש הן הן אותיות הדיבור המשתלשלות ממדרגה למדרגה מעשרה מאמרות שבתורה על-ידי חילופים ותמורות האותיות ברל"א שערים, עד שמגיעות ומתלבשות באותו נברא להחיותו.

וזהו שמסופר במדרש (במדבר רבה חוקת יט, ג) שדווקא אדם הראשון ידע לתת שמות לכל בעלי החיים ולא מלאכי השרת, שכן לאדם הראשון היתה היכולת לראות בכל דבר את הכח האלוקי שבו, ומזה ידע את שמו.

ה "ראש השנה"

בתורה מכונה החג "יום תרועה", אך חז"ל קראו לו "ראש השנה" (ראה מסכת ראש השנה ועוד). ומכך שלא קראו לו "תחילת השנה", יש ללמוד שהוא נושא בקרבו את התכונות המיוחדות של ראש.

ט בהערת רבינו 14 "כדי שיהיה קיום לדבר

המלכות בעבודת ה' היא משום שעצם מהות היהודי הוא אלוקות, ולכן הוא מרגיש שאינו בן אדם בלי הקב"ה. נמצא שקשר זה עמוק יותר מהקשר שמתבטא בתשובה, שכן התשובה באה בשלב שכבר יש ציווי, ורוצה לקיים הציווי (לקו"ש

חי"ט עמ' 351).

מאידך, גם הקב"ה כביכול מבקש תמליכוני עליכם, דבר המראה על הקשר העצמי עם ישראל גם מצידו. וראה במילואים.

ז "שם .. מבטא את החיות (המהות) של הדבר"

בשונה משאר הלשונות, שהשמות שניתנו בהן לכל דבר ודבר הם שמות הסכמיים (שנקרא והוסכם כך מטעמי נוחות, על מנת שבני אדם יוכלו להבין זה את זה), הרי שמו של כל דבר כפי שנקרא בלשון-הקודש מורה על עצם הדבר חיותו ושורשו. ובלשון אדמו"ר הזקן שעהיה"א פ"א: "בכל הנבראים שבעולם, השמות שנקראים בהם

– הגם שדבריו כאן עוסקים בענין התשובה, מכל מקום, כיון שזהו רמז וטעם לתקיעת שופר, היה לו לסדר זאת בהלכות שופר – וכדרכו במקום אחר, שנתן טעם¹⁶ לטבילה במקוה, "אלא גזירת הכתוב היא כו' אף-על-פי-כן רמז יש בדבר כו' לטהר נפשו מטומאת הנפשות כו' ודעות הרעות כו' במי הדעת טהור כו'", ולא קבע מקומו בהלכות תשובה, כי אם בהלכות מקואות, כיון שזהו רמז וטעם למקוה.

עוד צריך להבין: בגמרא איתא¹⁷ "אמרו לפני כו' מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר". ונמצא שגם ענין "תמליכוני" נעשה על-ידי השופר¹⁷, ואם כן, למה לא הזכיר הרמב"ם בין עניני השופר גם את ענין "תמליכוני"?

ויש לבאר על-פי האמור לעיל – שבשופר ישנם שלשה ענינים:

העבודה הנ"ל: א. למעלה מכל האברים – "תמליכוני עליכם" שמגיע לעצמות. ב. כולל את החיות של האברים – עבודת התשובה שהיא כוללת את כל המצוות. ג. מנהיג את האברים – ההחלטה הטובה משפיעה על קיום מצוות כל השנה.

ד. בנוגע לר"ה איתא¹³: "מצות היום בשופר". ועל-פי המבואר לעיל, מובן, ששלש העבודות דראש השנה – "שתמליכוני עליכם", תשובה וקיום המצוות – ישנם גם במצות היום, היא השופר¹⁴. ודבר זה (כמו כל עניני פנימיות התורה) מרומז גם בנגלה.

כתב הרמב"ם בהלכות תשובה¹⁵: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כו' וחזרו בתשובה". וצריך להבין, מדוע קבע הרמב"ם מקומו של ענין זה הנוגע לתקיעת שופר בהלכות תשובה, ולא בהלכות שופר?

(13) ר"ה כז, א.

(14) ובזה יובן מה שמבואר בר"ה בחכמה יבנה בית לאדמו"ר הזקן (מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' ריו. וראה גם במאמרים שנשמנו שם) הטעם שצריך לומר פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות כי "כדי שיהיה בחינת קיום לדבר בבחינת חותם אין זה אלא על-פי התורה דוקא". ולכאורה אין מובן למה אין צריך להביא ראייה מן התורה על ההמשכות שבכל המצוות, ורק על ההמשכה שבשופר¹⁵.

– והענין, צורך החותם הוא רק כשהמשכה היא מבחינה שלמעלה לגמרי מהשתלשלות (כבחינת התשובה ומכל שכן בחינת שתמליכוני).

ובזה יובן מ"ש בהמאמר שם: "כמו שגם בסודות ורזין דאורייתא שבזוהר הקדוש אנו רואים שלא יסמך בעל המאמר בלתי שיביא ראייה ברורה לדבריו באיזה

פסוק מן התורה או מן הנביאים כי בלתי זה אין למאמרו וסודו קיום כלל ודי למבין". שבסודות ורזין דאורייתא, הבחינה שבתורה שלמעלה מהשתלשלות – הצורך להביא ראייה מפסוק.

(15) פ"ג, ה"ד.

(16) סוף הל' מקואות. – וכנראה שטעות הדפוס שם וצ"ל במי הדעת הטהור טהור. – וראה שיחת ליל ד' דסוכות תשמ"ח.

(17) כפשט הלשון, וכ"מ מכוונות תקיעת שופר, וכ"כ בלקוטי תורה דרושי ראש השנה נו, ד. ובכ"מ בדא"ח בפירושו. ועדמש"נ מלכים - א, א. ומש"כ בתוספתא ר"ה (פ"א, יא), הוא עוד ענין בשופר. ועל דרך זה בעוד מדרז"ל בזה. וראה דברי רס"ג (הובא בלקוטי שיחות ח"ד ע' 1354).

גזירת הכתוב", וגזירה היינו מצוה, מכל מקום, "רמז יש בו", היינו שמרומז בשופר ענין נעלה מהמצוה עצמה – כשם שכל רמיזה מורה על דבר שהוא נעלה מכדי שיוכל להתלבש באותיות, ולכן ביכלתו להתבטא ברמז בלבד – וזהו ענין התשובה י.

ג) מה שעל-ידי תקיעת שופר נעשה ענין "תמליכוני עליכם". וענין זה הוא נעלה לגמרי ממצות שופר, עד שאינו יכול להתלבש בה אפילו באופן של רמז, לפי ש"רמז" אף הוא תנועה של גילוי יי, מה-שאיין-כן "תמליכוני" הוא הביטול העצמי דעצם הנשמה¹⁹.

א) מצות תקיעת שופר על כל פרטי דינה – אשר מנה אותה הרמב"ם בין תרי"ג מצוות, וקבע מקומה בהלכות שופר.

ב) בחינת התשובה הנמצאת ברמז בתקיעת שופר – אשר היא נעלית מכל המצוות, ולכן קבע הרמב"ם מקומו של ענין זה שבשופר בהלכות תשובה ולא בהלכות שופר, לפי שבהלכות שופר הנידון הוא רק מצות שופר וכל פרטי דינה, מה-שאיין-כן התשובה היא נעלית מהמצוות ורק מרומזת בשופר¹⁸.

וזהו שדייק הרמב"ם בלשונו: "אף-על-פי שתקיעת שופר בראש השנה

מיצר דעוונות, כי אם זה שהוא "עם" ולא במרחב העצמות יי ששם מושרש. ולכן זה נוגע בהעצמות (עיין ד"ה שיר המעלות תש"ג בסופו. המשך ראש השנה תרצ"ה (בספר המאמרים קונטרסים ח"ב) בסופו).

18) מה-שאיין-כן הרמז שמטבילה כו' אף שענינו לתקן הפגמים כו' מכל-מקום הוא ענין תיקון פרטי "לטהר נפשו כו' מדיעות הרעות כו' במי הדעת הטהור", ולכן שייך זה להלכות מקראות.

19) רמזו בחינה זו בשופר הוא המיצר שבו – לא

ביאורים בתורת רבינו

מצביעה על איזושהי שייכות ביניהם. ולכן הרמז על שביעות רצון למושל יהיה שונה מהרמז על תחושת היפך הרצון.

נמצא שמדובר על גילוי מהנפש ולא על עצם הנפש. וא"כ בעבודת ה' אין זו התקשרות עצמית עם אלוקות כדרך התקשרות האדם לעצמו שאינה מבוססת על רגש או רצון כלפי עצמו, ולכן אינה נרמזת בתנועה מסוימת, אלא התקשרות באופן של שני דברים המתקשרים זה עם זה, על-ידי רצון וכיו"ב, כדלעיל ביאור ד.

יב) בהערת רבינו 19 "עם ולא במרחב העצמות"

כלומר, מעיק לו שהוא עם של המלך ואינו דבר אחד איתו (ואולי הוא על דרך המבואר בלקו"ש ח"ט ע' 209 ואילך).

י) "רמיזה מורה על דבר שהוא נעלה מכדי שיוכל להתלבש באותיות, ולכן ביכלתו להתבטא ברמז בלבד"

כדי להעביר סברא מלבישים אותה במילות הסברה אשר מכילות אותה. אך יש ענינים שלא ניתן להעביר באמצעות מילים, וכגון ענינים עמוקים שניתן להעבירם רק ברמז (ראה לקו"ש ח"ט עמ' 420 ואילך), או תחושה עמוקה של הנפש, אשר היא נרמזת בתווי הפנים של האדם או בסימנים שעושה בתנועות ידו וכדומה. כאן לא ניתן לומר כי הרמז 'מכיל' את אותה תחושה נפשית הנרמזת בו, אלא הוא רק 'רומז' עליה.

יא) "רמז אף הוא תנועה של גילוי" אמנם רמז רק רמזו על הדבר ואינו מכיל אותו כמבואר בביאור הקודם, אבל בסופו של דבר, העובדה שענין עמוק נרמז בתנועה מסוימת,

מכריחה אותו לבחור, ונמצא שאין זו בחירה חפשית²⁰. ועל-פי זה צריך להבין: איך יכול להיות קשר בין ענין "יבחר לנו את נחלתנו גו'" לעבודה דתקיעת שופר – והרי, כיון שענין "יבחר" נובע מהעבודה דתקיעת שופר, נמצא לכאורה שאין זו בחירה חפשית?

אך על-פי הביאור הנ"ל יובן: עבודת ה"מצוה" וה"תשובה" שבשופר, אכן אינן מגיעות עד ל"עצמות", מקומה של הבחירה החפשית י, ואינן ממשיכות אלא "גילויים" – אתערותא דלעילא הבאה ע"י אתערותא דלתתא ומחמתה; דוקא הביטול העצמי דעצם הנשמה שבשופר – "תמליכוני" – מגיע עד ל"עצמות", ושם ישראל הם מציאות אחת עם הקב"ה, והוא בוחר בהם מצד עצמו בבחירתו החפשית. אבל אין זאת

סיכום: שלושה ענינים הנ"ל נמצאים בתקיעת שופר, ומרומזים בנגלה: א. מצוה – מופיעה ברמב"ם בהלכות שופר. ב. תשובה – מופיעה ברמז בהלכות תשובה, המורה על דבר נעלה מן המצוה. ג. "תמליכוני עליכם.. בשופר" – לא נזכר כלל ברמב"ם, להיותו נעלה כל כך שאינו יכול להתלבש אפילו ברמז.

ה. על פי זה יובן גם הקשר בין הפסוק "יבחר לנו את נחלתנו גו'" (במזמור "למנצח" הנאמר לפני התקיעות) למצות שופר.

בחירה אמיתית היא דוקא בחירה שאינה באה מחמת שום סיבות וטעמים צדדיים, אלא אך ורק מצד הבחירה החפשית של הבורח, שהרי, כאשר ישנה סיבה שבגללה בוחר, הסיבה

(20) ראה לקוטי שיחות ח"ד ע' 1309; ע' 1340 ואילך.

ביאורים בתורת רבינו

מאשר מי שמכים אותו בשוט ומכריחים אותו לבחור בדבר מסוים. ראה לקו"ש ח"ד 1309).

וכיון שכן, הבחירה היא רק בעצמותו יתברך ולא למטה מזה. שכן, הדרגות שב'סדר השתלשלות' הן כבר מצויירות באיזה ציור (חכמה, חסד וכו'), ולכן הן נותנות חשיבות לענין ששייך אליהן ומוכרחות לבחור בו. למשל, ספירת החכמה נמשכת לדברי חכמה ומוכרחת להימשך אליהן (ואילו הדרגות שלמעלה מהשתלשלות, כמו 'סובב כל עלמין', הן מוגדרות בזה שהכל אין ערוך לגביהן ואין שייך אצלן בכלל ענין הבחירה בדבר תחתון). ורק העצמות שהוא אינו מוגדר בשום דבר – לא בזה שיש לו איזה ציור ולא בזה שהכל באין ערוך לגביו – יכול לבחור בדבר בגלל עצמו ולא מצד שיש לדבר איזה חשיבות.

יג. "עצמות, מקומה של הבחירה החפשית" ענין הבחירה שייך רק בדרגה כזו שאין אצלה חשיבות לשום דבר חוץ ממנה, ובמילא כל ההחלטות שלה נובעות רק מהרצון שלה ולא משום הכרח. אבל בדרגה כזו שנותנת חשיבות לדבר חוץ ממנה ונמשכת לדבר מסוים, אין זו 'בחירה' האם להימשך או לאו, אלא זה 'הכרח' להימשך, שהרי היא מחשיבה את הדבר ומוכרחת לרצות בו.

למשל, אדם שהוא שכלי, נמשך בטבעו לדבר שכל, והרי ברור שהמשיכה שלו לדברי שכל אינה מוגדרת כ'בחירה', שכן הוא מוכרח להימשך לזה בגלל החשיבות שיש בעיניו לדברי חכמה (ואדרבה, אדם שכלי שמבין בשכלו שיש מעלה בדבר מסוים, הוא מוכרח להימשך לכך עוד יותר

שתקיעת שופר היא סיבה הפועלת ומעוררת את ענין "יבחר" ²¹ י.

סיכום: וזהו שאומרים "יבחר לנו" לפני התקיעות, אף שבחירה אמיתית היא ללא כל סיבה, כי הביטול של "תמליכוני" מגיע לעצמות ששם ישראל חד עם הקב"ה, והוא בוחר בהם.

ו. בעצמות – אין הגבלות ח"ו.

וכיון שההמשכה הנמשכת בר"ה על-ידי תקיעת שופר היא מהעצמות ממש – הרי בהמשכה זו אין מקום לחשבונות, ואין בה הגבלות של סדר השתלשלות.

ואזי לבטח תהיה ההמשכה כרצונו

יתברך, והרי רצונו הוא בודאי בטוב (וכדכתיב, אשר "באור פני מלך" יש רק "חיים" ^ט), טוב בגשמיות (כידוע ²² שלעצמות יש קשר, כביכול, לגשמיות ^ט),

והיינו, שתומשך מהעצמות כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

סיכום: כיון שההמשכה הנמשכת על-ידי תקיעת שופר היא מהעצמות, אין מקום לחשבונות והגבלות, ולבטח היא תהיה טובה גם בגשמיות.

(משיחת ראש השנה ושמחת בית השואבה תשכ"ג – לקוטי שיחות חלק ד, ראש השנה בתרגום ללשון הקודש)

21) ראה ד"ה יבחר לנו תש"ג סעיף יד: "דהמשכת הרצון משם אינו ענין הכרחי כלל מאחר שהוא מצד

העצמות ממש בלי שום התערבות כלל".
22) ראה תורת שלום ע' 12 וע' 120.

ביאורים בתורת רבינו

יד "הוא בוחר בהם מצד עצמו בכחירתו החפשית. אבל אין זאת שתקיעת שופר היא סיבה הפועלת ומעוררת את ענין יבחר" כלומר תקיעת שופר רק מגלה את הבחירה ולא פועלת אותה.

בפרטיות, התוכן של בחירה הוא כנ"ל, שאינה באה מצד הזולת אלא מצד הבוחר. והביטול העצמי מגלה שישאל אינם 'זולת' אלא מציאות אחת עם הקב"ה, ובמילא הבחירה לא באה מהזולת אלא ממנו.

טו "באור פני מלך חיים" וכגון שהמלך נכנס לבית המשפט שאז מתבטלים הן הקטיגור והן הסניגור, וגם הקטיגור טוען סניגוריא (ויאמר לו יהונתן תשי"א סעיף ג).

טז "לעצמות יש קשר, כביכול, לגשמיות" "יש הנברא הנה לא זו בלבד שאינו מגלה בורא, אלא עוד זאת שהוא מעלים ומסתיר על זה, ואדרבה נרגש שמציאותו מעצמותו .. זהו מפני ששרשו מהעצמות שמציאותו מעצמותו" (באתי לגני תשי"א סעיף ד ובביאורינו שם).

סיכום כללי

סעיף ד: שלושה ענינים הנ"ל קיימים בתקיעת שופר, ומרומזים בנגלה: א. מצוה - מופיעה ברמב"ם בהלכות שופר. ב. תשובה - מופיעה כרמז בהלכות תשובה, המורה על דבר נעלה מן המצוה. ג. "תמליכוני עליכם .. בשופר" - לא נזכר ברמב"ם כלל, להיותו נעלה כל כך שאינו יכול להתלבש אפילו ברמז.

סעיף ה: וזהו שאומרים "יבחר לנו" לפני התקיעות, אף שבחירה אמיתית היא ללא כל סיבה, כי הביטול של "תמליכוני" מגיע לעצמות ששם ישראל חד עם הקב"ה, והוא בוחר בהם.

סעיף ו: כיון שההמשכה הנמשכת ע"י תקיעת שופר היא מהעצמות, אין מקום לחשבונות והגבלות, ולכן לבטח ההמשכה תהיה טובה גם בגשמיות, בבני חיי ומזוני.

סעיף א: מדברי חז"ל "עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים", עולה שבראש השנה וביום הכיפורים שני ענינים: א. ענינם העצמי. ב. ענין התשובה, כחלק מעשרת ימי תשובה.

סעיף ב: שלושה סוגי עבודה בראש השנה זה למעלה מזה: א. עבודת המצוות - רצון העליון. ב. עבודת התשובה - למעלה מהרצון אבל בשייכות לרצון. ג. קבלת המלכות ע"י הביטול מצד עצם הנשמה - בעצמות ממש.

סעיף ג: השם "ראש השנה" מורה שיש לו את התכונות של ראש, והן שלושת סוגי העבודה הנ"ל: א. למעלה מכל האברים - קבלת המלכות שמגיעה לעצמות. ב. כולל את החיות של האברים - עבודת התשובה שהיא כוללת את כל המצוות. ג. מנהיג את האברים - ההחלטה הטובה משפיעה על קיום מצוות כל השנה.

מילואים

חוטא ומתעורר בתשובה, התשובה היא התחליף והכלי לקשר זה של "בעל הרצון", כמבואר בהערה בפנים) (ראה סד"ה תקעו תרצ"א).

לביאור ו: קבלת המלכות נוגעת לעצם מציאותו, שכן החילוק בין עבד לבן חורין הוא בעצם מציאותו. העבד הוא קנין כספו של האדון, כאחד מחפציו. לכן השעבוד של עבד לאדונו אינו רק בזמן שהאדון מצוה את העבד, אלא גם בעת שהעבד ישן על משכבו (וחיובו לבצע ציווי האדון הוא תוצאה מהיותו עבד). ועל כן העבודה דקבלת המלכות, שהופך להיות עבד, עמוקה יותר מתשובה שהיא רצון לקיים ציוויים.

לביאור ט: "כמו על דרך משל המכתב של מלך בשר ודם כשעדיין לא חתמו בחותם המלך אינו כלום, שעדיין יוכל להשתנות להפוך לכמה אופנים שונים אחרים כו', אבל כשכבר חתמו בחותם המלך הנה אז הוא קיום הדבר הנכתב במכתב ואין לשנות ממנו אפילו כמלא נימא כו', כמו-כן ענין חותמו של הקב"ה אמת, דהיינו כאשר עלה ברצונו כך וכך כמו שהיה לו תענוג ורצון במדת מלכות הרי עדיין יכול הדבר להשתנות לכמה אופנים שונים אחרים כו', אך כאשר נאמרו בתורה פסוקי מלכיות הרי זה בחי' חותמו של הקב"ה לקיום הדבר שלא ישונה כלל ודל". כי התורה הוא בחי' חותם, דאורייתא מחכמה נפקת והחכמה נקראת חותם לקיים כל דבר שפע הנשפע מאצ"ל לבי"ע, כי ידוע שע"י החכמה עיקר ההנהגה בעולמות כמו החכמה תחי' כו' וכמ"ש כולם בחכמה עשית ודל".

וזהו בחכמה יבנה בית, פי' בנין הבית הוא כאשר כבר הושיבו האבנים זה תחת זה בסדר נכון ושוב אין לשנות סידורו כלל וכלל, ואין זה אלא כפי הסדר שכבר הוכן ונסדר אצלו במחשבת שכלו שאין לשנות ממנו, אבל קודם שנגמר הסדר אצלו במחשבת חכמת האומן הבונה, עדיין יוכל לשנות סדר הבנין לכמה אופנים שונים כו'. והנמשל מובן כידוע שעל התורה שהיא בחינת חותם נאמר בראשית ברא ותרגומו בחוכמתא כו' אסתכל באורייתא וברא כו'" (מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' ריו).

לביאור א: להבין זאת יש להקדים ולבאר מהו הדבר שמניע אדם שפרק מעליו עול מלכות שמים ועול מצוות לשוב בתשובה. לו היה מדובר ביהודי ירא שמים ושומר תורה ומצוות, אלא שקרה שנכשל ולא הצליח להתגבר על יצרו, מובן מדוע הוא מתחרט והדבר מעיק לו, שכן רצונו הוא לקיים את רצון ה', וגם בזמן העבירה הוא לא רצה באמת לעשותה, אלא שלא היה לו די כוח ואומץ להתגבר על תאוותו, ולכן אחר-כך הוא מתחרט. אבל כאשר מדובר ביהודי שפרק מעליו את עולו של הקב"ה ונהיה חפשי לעצמו, מה מביאו להצטער על כך ולהתחרט.

למעשה ניתן לשאול שאלה זו גם על יהודי השומר תורה ומצוות, שכן כמעט לכל אחד יש דברים שבנוגע אליהם הוא כביכול פורק מעליו עול ונעשו אצלו כדבר קבוע, כעוון ביטול תורה לשון הרע וכיו"ב, ולגבי עבירות אלו אין הוא בבחינת שוגג אלא מזיד. אם כן בנוגע לעניינים אלו מדוע שתהיה אצלו התעוררות תשובה?

הענין יובן עפ"י דברי הרמב"ם (הלכות גירושין סוף פ"ב) שכל יהודי "רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו", ולכן כאשר יהודי אינו רוצה לתת גט לאשתו, אף שהוא חייב בזה על פי דיני התורה, כופים אותו עד שיאמר רוצה אני. לכאורה כיצד מועילה הכפייה שהגט ייחשב שהוא ניתן מרצונו, הלוא אנו רואים שהוא מוסיף להתנגד וכל אמירתו רוצה אני היא מפני הכפייה בלבד? מסביר הרמב"ם שכיון שבעצם כל יהודי רוצה לעשות את כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויהודי זה שאינו רוצה לתת גט כדן יצרו הוא שתקפו, וכיוון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גירש לרצונו. ומשום כך, גם לאחר שפרק עול הרי זה מעיק לו וכו' (ראה המועדים בחסידות ע' 42).

ורצון תמידי זה של היהודי לקיים את כל המצוות המביאו לשוב בתשובה, בא מדרגת "בעל הרצון" הרוצה תמיד שישאל יהיו שלמים בקשר הגלוי עמו (אלא שבדרך כלל קשר זה בא לידי גילוי על-ידי קיום המצוות בפועל, אך כאשר יהודי

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
הרב יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' ראובן ומשפחתו שיחיו קיל
הרב יצחק ומשפחתו שיחיו רסקין

קובץ זה נדפס לזכות הנגיד החסידי

הרה"ח ר' יוסף יצחק הכהן שיחי' גוטניק

מלבורן - אוסטרליה

אשר נדבה רוחו לפתוח את רזי תורת רבנו בפני קהל רחב של לומדי
תורת החסידות ולהפיצה ככל האפשר 'חוצה'.
זכות התקשרות הרבים באילנא דחיי, על ידי לימוד תורת רבנו,
תעמוד לו לזכות בקיום כל ברכות רבנו אליו במילואם וכפשוטם
ולרוות נחת רב מכל יוצאי חלציו, בגשמיות וברוחניות.

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח בעל כשרון, בעל מדות ויר"ש

התמים הרב ר' יואל ז"ל

בן הרה"ח התמים ר' רפאל נחמן הכהן ז"ל

כהן

ה'חוזר' של כ"ק אדמו"ר

ועמוד התווך של ההוצאה לאור של תורתו

אשר ממימיו שתינו אנו, וביאוריו העמוקים

שזורים במאמרים ובשיחות שהוצאו לאור ע"י המכון

סייע רבות לאורך השנים למפעלנו באופן אישי,

והיה לנו לעינינו בכל שאלה שהתחבטנו בה

נלב"ע וא"ו מנחם-אב ה'תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה